

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้กำหนดให้ “การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม” เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชน พัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ

วิธีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 คือการพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนให้รวมกลุ่มกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมรับผิดชอบ และรักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตนเอง สนับสนุนให้ชุมชนบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน (กรมพัฒนาชุมชน สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน, ม.ป.ป.)

อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ทำให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยพึ่งพาตนเอง เพราะเกษตรกรเป็นผู้ผลิตอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต นอกจากนี้อาชีพเกษตรกรรมยังเป็นอาชีพที่ทำรายได้หลักให้กับชุมชน จากการจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร อีกทั้งยังช่วยให้ประชากรในชุมชนมีงานทำ และช่วยผลิตวัตถุดิบเพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรม (วิเชียร จันจำรูญ, ม.ป.ป.)

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ เรื่องราว ที่มีการถ่ายทอดและบันทึกไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ คอมพิวเตอร์ ตลอดจนถ่ายทอดไว้ในรูปแบบอื่นๆ ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สารสนเทศมีบทบาทและความสำคัญต่อเกษตรกรคือ เกษตรกรใช้สารสนเทศช่วยในการวางแผน การตัดสินใจ และแก้ปัญหาการทำเกษตร (ประภาวดี สืบสนธิ์ 2543; มาลี ล้ำสกุลม, 2547) เช่น สารสนเทศเกี่ยวกับแนวโน้มราคาผลผลิตช่วยให้ทราบว่าควรปลูกพืชชนิดใด ใช้อยู่และสารจำกัดศัตรูพืชชนิดใด จึงจะทำให้ได้ผลผลิตมากและมีรายได้สูง

อำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีเนื้อที่ประมาณ 765.37 ตารางเมตร และมีระยะทางห่างจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 57 กิโลเมตร เขตการปกครองประกอบด้วย 2 เทศบาล ตำบล 6 องค์การบริหารส่วนตำบล 44 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน 18,796 ครัวเรือน จำแนกเป็นครัวเรือนเกษตรกร 7,206 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 38.34 (สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์,

2552 : 6, 26) สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับเกษตรกรด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนา ให้คำแนะนำ/ปรึกษา การถ่ายทอดความรู้ จัดอบรม จัดทำแปลงเรียนรู้ จัดทำนิทรรศการ จัดเวทีการเรียนรู้ จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวมีเพียงการรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม แต่ยังไม่มีการสำรวจว่ากิจกรรมใดส่งเสริมความรู้ให้กับเกษตรกรได้ในระดับใด

ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรศึกษาการใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านเนื้อหา แหล่งสารสนเทศ รูปแบบของสารสนเทศที่ใช้ ความพึงพอใจประโยชน์ และปัญหาในการใช้สารสนเทศทางการเกษตร รวมถึงข้อเสนอแนะในการจัดบริการสารสนเทศ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการและการให้บริการสารสนเทศให้กับเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านเนื้อหา แหล่งสารสนเทศ และรูปแบบของสารสนเทศที่ใช้
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและประโยชน์ในการใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และข้อเสนอแนะในการจัดบริการสารสนเทศ

สมมุติฐานการวิจัย

1. เกษตรกรในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ใช้สารสนเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปลูกพืชมากที่สุด และใช้จากแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลมากที่สุด
2. เกษตรกรในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศทางการเกษตรในแหล่งสารสนเทศประเภทสถานที่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้สารสนเทศทางการเกษตรของเกษตรกรในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านเนื้อหาสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ รูปแบบ ความพึงพอใจ การใช้ประโยชน์ และปัญหาในการใช้สารสนเทศ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการจัดบริการสารสนเทศ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือเกษตรกรในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์ใน 6 ตำบล ได้แก่ ได้แก่ ตำบลปากน้ำปราณ ตำบลปราณบุรี ตำบลเขาน้อย ตำบลหนองตาเต้ม ตำบลวังก้ง ตำบลเขาจ้าว และ 2 เทศบาลตำบล ได้แก่ เทศบาลตำบลปราณบุรี เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ จำนวน 7,206 คน

นิยามศัพท์

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ เรื่องราว ที่มีการถ่ายทอดและบันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ คอมพิวเตอร์ ตลอดจนถ่ายทอดไว้ในรูปแบบอื่นๆ ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

เกษตรกร หมายถึง บุคคลผู้ประกอบอาชีพแต่ละประเภทเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ประมง เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการจัดการและให้บริการสารสนเทศทางการเกษตรต่อเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เกษตรกรได้รับสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ จะส่งผลให้เกษตรกรประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง